BOSCH KATA HAUPTZOLLAMT HILDESHEIM

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN-PIERRE WARNER της 22ας Ιουνίου 1977 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Στην παρούσα υπόθεση το Δικαστήριο ασχολείται και πάλι με την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 803/68 του Συμβουλίου σχετικά με τη δασμολογητέα αξία των εμπορευμάτων. Το εν προκειμένω υπό κρίση ερώτημα τίθεται εντούτοις για πρώτη φορά. Αναφέρεται στο πρόβλημα αν η αξία του δικαιώματος χρήσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας μεθόδου για ορισμένο εμπόρευμα πρέπει να συμπεριληφθεί στη δασμολογητέα αξία του εμπορεύματος.

Η υπόθεση υποβλήθηκε στο Δικαστήριο με αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως του Finanzgericht Hamburg. Η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη είναι η εταιρία Robert Bosch GmbH, που θα αναφέρω στα επόμενα ως «Bosch». Καθού είναι το Hauptzollamt Hildesheim.

Τα περιστατικά έχουν ως εξής:

Μια αμερικανική εταιρία, η Globe Union Inc, Milwaukee, την οποία στα επόμενα θα αναφέρω ως «Globe», είναι κάτοχος διπλώματος ευρεσιτεχνίας μεθόδου για την παρασκευή συνόλου πλακών για ηλεκτρικούς συσσωρευτές. Η μέθοδος συνίσταται [σύμφωνα με την περιγραφή στο άρθρο 1.1. (α) μιας συμβάσεως παραχωρήσεως εκμεταλλεύσεως, στις λεπτομέρειες της οποίας θα επανέλθω αμέσως] σε «συναρμολογήσεις ελασμάτων στοιχείων συσσωρευτών και διαχωριστήρων που συνδέονται μεταξύ τους, ορισμένα μέρη των οποίων περιχύνονται και καθαρίζονται· λιωμένο μέταλλο χύνεται σε ένα καλούπι, όπου ψύχεται και συγκρατεί ορισμένα από τα ελάσματα, συνδέοντάς τα ηλεκτρικώς».

Η μέθοδος ονομάζεται «COS Μέθοδος», κατά την οποία τα στοιχεία «COS» σημαίνουν «Cast-on Strap». Η Globe είναι επίσης κατασκευάστρια και κάτοχος διπλώματος ευρεσιτεχνίας μιας μηχανής για την οποία αναφέρεται [στο άρθρο 1.1. (β) της συμβάσεως παραχωρήσεως εκμεταλλεύσεως] ότι «έχει ειδικώς κατασκευαστεί για την εφαρμογή της COS μεθόδου». Στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υφίστανται δύο διπλώματα ευρεσιτεχνίας για την μηχανή και ένα για την μέθοδο. Δεν αναφέρθηκε ποια διπλώματα ευρεσιτεχνίας υφίστανται σχετικώς σε άλλες χώρες.

Η προαναφερθείσα σύμβαση παραχωρήσεως εκμεταλλεύσεως συνήφθη στις 20 Μαΐου 1965 μεταξύ της Bosch και της εταιρίας Globe-Union Overseas Ltd., μιας βρετανικής θυγατρικής εταιρίας της Globe, την οποία θα αναφέρω εφεξής ως «G-UO». Στη σύμβαση παραχωρήσεως εκμεταλλεύσεως αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι η G-UO είναι επαρκώς εξουσιοδοτημένη, προς εφαρ-

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

μογή της παρούσας συμβάσεως, να διαθέτει πληροφορίες τεχνικής φύσεως και δικαιώματα επί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της Globe σχετικά με την COS μέθοδο και την μηχανή, η δε Bosch επιθυμεί να αποκτήσει τη μηχανή και το δικαίωμα επιχειρηματικής εκμεταλλεύσεως της COS μεθόδου και κατά συνέπεια να κάνει χρήση πληροφοριών τεχνικής φύσεως και δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, τα οποία ανάγονται στην Globe. Η μηχανή αναφέρεται στην Σύμβαση ως «Εξοπλισμός COS».

Κατά το άρθρο 2.1 της συμβάσεως η G-UO Bosch όφειλε εντός 90 ημερών να παράσχει ορισμένες πληροφορίες τεχνικής φύσεως, καθώς και άλλες πληροφορίες, ώστε να καταστήσει δυνατό στη Bosch να κατασκευάζει συσσωρευτές, εφαρμόζοντας την COS μέθοδο και την μηχανή. Περαιτέρω ορίζεται: Η «Globe-Union Overseas θα λάβει περαιτέρω πρόνοια ώστε η Globe να παραδώσει στην Bosch κατόπιν αιτήσεώς της ένα ή δύο εξοπλισμούς COS, μάλιστα δε με τα χαρακτηριστικά, καθώς και στην τιμή και υπό τους όρους, όπως είχαν συμφωνηθεί προηγουμένως μεταξύ της Globe-Union Overseas, της Globe και της Bosch.» Δεν θα καθυστερήσω με το ζήτημα αν μπορούσε να εξαναγκασθεί νομικώς η εκπλήρωση της υποχρεώσεως που επιβλήθηκε κατ' αυτό τον τρόπο στην G-UO, παρόλο που φαίνεται ότι εν προκειμένω ισχύει το αγγλικό δίκαιο (βάσει του άρθρου 9 της συμβάσεως) και στο αγγλικό δίκαιο ισχύει η γενική αρχή ότι η εκτέλεση συμβάσεως περί συνάψεως συμβάσεως δεν μπορεί να επιδιωχθεί δικαστικώς.

Οι υπόλοιπες σημαντικές διατάξεις της συμβάσεως συνοψίζονται ως εξής:

Κατά το άρθρο 2.2 υποχρεούνταν η G-UO και η Globe να θέσουν στην διάθεση της εταιρίας Bosch υπηρεσίες μηχανικών και συμβούλων, οι οποίες περιελάμβαναν προπάντων επισκέψεις ειδικών της Globe στις εγκαταστάσεις της Bosch «αναφορικά με οποιαδήποτε λεπτομέρεια τεχνικής μεθόδου του πρώτου εξοπλισμού COS και την κατασκευή του». Οι υπηρεσίες αυτές πιστώθηκαν βάσει του άρθρου 5.7. με τα έξοδα, στα οποία πράγματι υποβλήθηκαν η G-UO και η Globe. Κατά το άρθρο 2.3 η G-UO όφειλε να παράσχει στην Bosch κατά τη διάρκεια του συνολικού χρόνου ισχύος της συμβάσεως τις πληροφορίες τεχνικής φύσεως — ανεξάρτητα από το αν προστατεύονταν από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή όχι — οι οποίες μπορούσαν να είναι χρήσιμες για την Bosch κατά την εφαρμογή της συμβάσεως. Κατά το άρθρο 2.4 η Bosch δικαιούνταν, κατά τη διάρκεια των δύο επομένων ετών από την σύναψη της συμβάσεως, να ελέγχει κάθε «εξοπλισμό COS» της Globe ανά πάσα στιγμή σε κάθε «εγκατάσταση» της Globe. Με το άρθρο 4.1 χορήγησε η G-UO στην επιχείρηση Bosch «βάσει των τεχνικών πληροφοριών και δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας της Globe και G-UO» μη μεταβιβάσιμη, μη αποκλειστική άδεια (i) για την κατασκευή, χρησιμοποίηση και πώληση συσσωρευτών που καλύπτονται από την άδεια (δηλαδή συσσωρευτών, οι οποίοι περιέχουν, χρησιμοποιούν ή προέρχονται άμεσα από τις τεχνικές πληροφορίες που έγιναν προσιτές στην Bosch σύμφωνα με αυτή την σύμβαση ή από το τεχνικό ή τα τεχνικά χαρακτηριστικά που προστατεύονται με δικαιώματα ευρεσιτεχνίας ως προς την COS μέθοδο ή την COS μηχανή) σε όλες τις χώρες της ευρωπαϊκής ηπείρου και (ii) για την χρησιμοποίηση και πώληση κατ' αυτόν τον τρόπο κατασκευαζόμενων συσσωρευτών στην Μεγάλη Βρετανία και Ιρλανδία, καθώς — με ορισμένες εξαιρέσεις — σε όλες τις χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Σε ορισμένες διατάξεις της συμβάσεως (προπάντων στα άρθρα 2.5, 3.2 και 4.3) ανέλαβε η Bosch υποχρεώσεις σχετικά με την τήρηση μυστικότητας και την αποκάλυψη βελτιώσεων από τη Bosch, ως προς την χρησιμοποίηση του εξοπλισμού COS ή τη χρησιμοποίηση της COS μεθόδου προς τη G-UO, ανεξάρτητα αν ήταν κατοχυρωμένες με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή όχι. Κατά το άρθρο 5.1 όφειλε η Bosch να καταβάλει στην G-UO αρχικό ποσό 10 000 δολαρίων

ΗΠΑ, τα οποία ήταν καταβλητέα μέσα σε ένα μήνα από την υπογραφή της συμβάσεως. Κατά το άρθρο 5.2, όπως ίσχυε με την συμπληρωματική σύμβαση της 12ης Δεκεμβρίου 1968, όφειλε η Bosch κατά τη διάρκεια των πρώτων 5 ετών ισχύος της συμβάσεως να καταβάλλει στην G-UO για κάθε καλυπτόμενο από την άδεια συσσωρευτή τρέχοντα τέλη 1,15 US-CENTS για κάθε συσσωρευτή 6-Volt και 2,30 US-CENTS για κάθε συσσωρευτή 12-Volt, για κάθε έτος της συμβάσεως, εντούτοις, ελάχιστα τέλη 7 000 δολαρίων ΗΠΑ. Πριν από την αρχή του έκτου έτους της συμβάσεως, όφειλε η Bosch, σύμφωνα με το άρθρο 5.3, να καταβάλει τα προαναφερθέντα τέλη αδείας μόνο κατά το ήμισυ, μάλιστα δε μόνο για συσσωρευτές που κατασκευάστηκαν βάσει ενός από τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

Το Finanzgericht έλαβε ως βάση ότι οι τεχνικές πληροφορίες που βάσει της συμβάσεως έπρεπε να παρασχεθούν από την G-UO στην Bosch περιελάμβαναν στοιχεία για την σύσταση των υγρών μέσων, τη θερμοκρασία του μολύβδου σε υγρή κατάσταση και τη σύνθεση των μιγμάτων μολύβδου κατά την εφαρμογή της COS μεθόδου.

Στις 4 Ιουνίου 1984 ζήτησε η Bosch από την τελωνειακή υπηρεσία του καθού τον εκτελωνισμό μιας COS μηχανής, που παρέδωσε η Globe, για να τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία. Η μηχανή υπήχθη στη δασμολογική διάκριση 85.11 Β του Κοινού Δασμολογίου που αφορά «τις μηχανές και ηλεκτρικές συσκευές για τη συγκόλληση γενικά ή την κοπή κάθε υλικού». Ο εν προκειμένω (συμβατικός) δασμολογικός συντελεστής ανερχόταν κατά το κοινό δασμολόγιο σε 7,5%. Το καθού καθόρισε προσωρινά τη δασμολογητέα αξία της μηχανής σε 271 107,25 γερμανικά μάρκα (DM) και επέβαλε αντιστοίχως με προσωρινή απόφαση δασμό 20 333 DM· το ποσό αυτό καταβλήθηκε από τη Bosch. Το καθού επέβαλε περαιτέρω στη Bosch 32 058,40 DM ως γερμανικό φόρο κύκλου εργασιών λόγω εισαγωγής, με τον οποίο πάντως δεν ασχολείται το Δικαστήριο.

Ο καθορισμός της δασμολογικής αξίας σε 271 107,25 DM αποτελείται, αν αντιλαμβάνομαι ορθώς, από 228 476,25 DM για την τιμή της μηχανής που κατέβαλε η Bosch (84 254,95 δολάρια) και από 42 631 DM, τα οποία αντιστοιχούν σε πρόσθετο ποσό που αντιστοιχεί στα δικαιώματα αδείας που όφειλε να καταβάλει η Bosch σύμφωνα με την σύμβαση της 20ής Μαΐου 1965 (όπως τροποποιήθηκε).

Η Bosch υπέβαλε ένσταση κατά της οριστικής αποφάσεως επιβολής δασμού. Δεν χρειάζεται προφανώς, κύριοι δικαστές, να σας απασχολήσω με λεπτομερή έκθεση της διαδικασίας επί της ενστάσεως που επακολούθησε. Ας λεχθεί μόνο ότι η διαδικασία αυτή κατέληξε στην έκδοση σχετικής αποφάσεως από το καθού, στις 4 Μαρτίου 1975, με την οποία το πρόσθετο ποσό των 42 631 DM μειώθηκε σε 27 099,43 DM και έγινε δεκτή αξίωση της Bosch περί επιστροφής 1 123,40 DM.

Κατά της αποφάσεως αυτής η Bosch άσκησε προσφυγή ενώπιον του Finanzgericht ζητώντας να μην υπολογιστεί απολύτως κανένα πρόσθετο ποσό, επικουρικώς δε να υπολογιστεί σε λιγότερη έκταση από όσο το υπολόγισε το καθού.

Ιδιαίτερη σημασία είχε προφανώς κατά τη συζήτηση ενώπιον του Finanzgericht μια απόφαση του Bundesfinanzhof, της 7ης Αυγούστου 1962 (αρ. υπ. VII 89/60 U, *Bundessteuerblatt* III 1962, σ. 549). Το Bundesfinanzhof έκρινε με την απόφαση αυτή ότι: «Σε περίπτωση που σε συνδυασμό με την πώληση και την εισαγωγή μιας μηχανής που έχει κατασκευαστεί σύμφωνα με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεταβιβάζεται και το δικαίωμα επί κατοχυρωμένης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεθόδου ή παραχωρείται

άδεια χρησιμοποιήσεως αυτού του δικαιώματος, τότε περιλαμβάνεται το αντάλλαγμα για την παραχώρηση της μεθόδου στη δασμολογική αξία της μηχανής, μόνο εφόσον η μηχανή αυτή λόγω της ιδιομορφίας της κατασκευής της και του τρόπου λειτουργίας της ενσωματώνει την κατοχυρωμένη μέθοδο κατά τρόπο ώστε αυτός που δικαιούται να χρησιμοποιήσει τη μηχανή μπορεί άνευ ετέρου να εφαρμόσει την κατοχυρωμένη μέθοδο.»

Η απόφαση αυτή του Bundesfinanzhof εκδόθηκε εντούτοις κατ' ερμηνεία του γερμανικού δασμολογίου της 16ης Αυγούστου 1951, μιας ρύθμισης δηλαδή, η οποία είχε θεσπιστεί όχι μόνο πριν από τον κανονισμό 803/68, αλλά επίσης και πριν από την θέση σε ισχύ της Συμφωνίας των Βρυξελλών περί της δασμολογητέας αξίας των εμπορευμάτων. Αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό του γερμανικού δασμολογίου, της Συμφωνίας των Βρυξελλών και του κανονισμού 803/68 το ότι όλες αυτές οι ρυθμίσεις σχετικά με την δασμολογητέα αξία των εμπορευμάτων λαμβάνουν ή ελάμβαναν ως βάση την «κανονική τιμή». Στην διαφορά όμως, ενώπιον του Bundesfinanzhof πρόκειται, προπάντων για την παράγραφο 6, εδάφιο 4 του γερμανικού δασμολογίου, η διατύπωση του οποίου είναι πολύ ευρύτερη και λιγότερο ακριβής από ό,τι οι αντίστοιχες διατάξεις της Συμφωνίας των Βρυξελλών και του κανονισμού 803/68. Η παράγραφος 6, εδάφιο 4 έχει, καθόσον ενδιαφέρει εν προκειμένω, ως εξής: «Στην κανονική τιμή περιλαμβάνεται το δικαίωμα χρησιμοποιήσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας... σχετικά με τα εμπορεύματα, αν τα εισαχθέντα εμπορεύματα αποτελούν αντικείμενο αυτού του δικαιώματος.» Πρέπει πάντως να παρατηρηθεί ότι το σκεπτικό του Bundesfinanzhof αναφέρεται ευρέως σε προηγούμενες αποφάσεις και γνώμες της επιστήμης σχετικά με το γερμανικό δίκαιο περί δασμών και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Όσον αφορά το γερμανικό δίκαιο, το γερμανικό δασμολόγιο ξεπεράστηκε προφανώς με μια ρύθμιση της 17ης Δεκεμβρίου 1951, βάσει της οποίας οι τρεις Συμφωνίες των Βρυξελλών, συμπεριλαμβανομένης της συμφωνίας για την δασμολογητέα αξία των εμπορευμάτων απέκτησαν στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία ισχύ νόμου, δηλαδή με τον «νόμο περί διεθνών συμφωνιών στο δασμολογικό τομέα».

Όπως γνωρίζετε, κύριοι δικαστές, οι Συμφωνίες των Βρυξελλών ισχύουν σε όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας και επί πλέον σε μεγάλο αριθμό άλλων κρατών. Η Συμφωνία σχετικά με την δασμολογητέα αξία των εμπορευμάτων περιέχει στο παράρτημα 1 τον «ορισμό της δασμολογητέας αξίας», την οποία υποχρεούται κάθε συμβαλλόμενο μέρος κατά το άρθρο ΙΙ της Συμφωνίας να περιλάβει στην εσωτερική του νομοθεσία, το δε παράρτημα ΙΙ περιέχει «ερμηνευτικές σημειώσεις», την τήρηση των οποίων κατά την εφαρμογή του ορισμού της δασμολογητέας αξίας αναλαμβάνει κάθε συμβαλλόμενο μέρος κατά το άρθρο ΙΙΙ της Συμφωνίας. Δεν χρειάζεται να σας διαβάσω το παράρτημα Ι, επειδή το περιεχόμενό του αποδίδεται με τον κανονισμό 803/68, στον οποίο έρχομαι αμέσως. Το μόνο που χρειάζεται είναι να υπενθυμίσω ότι σύμφωνα με τον ορισμό της δασμολογητέας αξίας που δίνεται εκεί, ως βάση καθορισμού της δασμολογητέας αξίας εισαγομένων εμπορευμάτων χρησιμεύει η τιμή, η οποία μπορεί να επιτευχθεί για τα εμπορεύματα αυτά κατά την πώληση στην ελεύθερη αγορά μεταξύ ενός αγοραστή και ενός πωλητή, οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους· η έννοια αυτή της αποκαλούμενης «κανονικής τιμής» εξειδικεύεται στην συνέχεια. Πρέπει πάντως να σας διαβάσω αποσπασματικά τις επεξηγηματικές σημειώσεις στο παράρτημα ΙΙ, δηλαδή την σημείωση 5. Η σημείωση αυτή έχει ως εξής:

«Η διάταξη περί ορισμού της αξίας αποσκοπεί στο να διευκολύνει σε όλες τις περιπτώσεις τον συνυπολογισμό των δασμολογικών επιβαρύνσεων στην τιμή, στην

οποία ο αγοραστής μπορεί να αποκτήσει το εισαχθέν εμπόρευμα κατά την αγορά από την ελεύθερη αγορά στο λιμάνι ή στον τόπο εισαγωγής του εδάφους της χώρας εισαγωγής. Η διατύπωση αυτή ισχύει τελείως γενικώς· εφαρμόζεται ανεξάρτητα από το αν το εισαχθέν εμπόρευμα αποτελεί το αντικείμενο συμβάσεως πωλήσεως ή όχι και όποιοι και αν είναι οι όροι της συμβάσεως.

Η εφαρμογή αυτής της διατάξεως απαιτεί εντούτοις έρευνα των τιμών, οι οποίες συνηθίζονται στο εμπόριο κατά την στιγμή της αξιολογήσεως. Επομένως μπορεί στην πράξη, εφόσον για τα εισαχθέντα εμπορεύματα έχει συναφθεί νομότυπη σύμβαση πωλήσεως χωρίς πρόθεση εξαπατήσεως, η τιμή που καταβλήθηκε ή πρέπει να καταβληθεί βάσει αυτής της συμβάσεως πωλήσεως να θεωρηθεί γενικώς ως έγκυρο στοιχείο για την κανονική τιμή που αναφέρεται στην εν λόγω διάταξη. Υπ' αυτή την προϋπόθεση μπορεί η τιμή που καταβλήθηκε ή πρέπει να καταβληθεί να χρησιμεύσει χωρίς ενδοιασμούς ως βάση αξιολογήσεως και συνιστάται στις τελωνειακές αρχές να δέχονται την τιμή αυτή ως αξία του συγκεκριμένου εμπορεύματος υπό την προϋπόθεση

α) των προληπτικών μέτρων που πρέπει να λαμβάνονται προς αποτροπή προσπαθειών αποφυγής καταβολής δασμών μέσω πλασματικών ή ανειλικρινών τιμών ή συμβάσεων και

β) ενδεχομένων διορθώσεων αυτής της τιμής, που είναι απαραίτητες για να ληφθούν υπόψη ορισμένες περιστάσεις, οι οποίες κατά την συγκεκριμένη πώληση βρίσκονται σε δυσαρμονία με την διάταξη περί ορισμού της αξίας.»

Το άρθρο IV της Συμφωνίας ορίζει ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να προβεί σε προσαρμογές του περιεχομένου της διατάξεως περί ορισμού της αξίας υιοθετώντας α) τις κατά την κρίση του αναγκαίες διατάξεις των επεξηγηματικών σημειώσεων και β) όχι μόνο δίνοντας στο περιεχόμενο αυτό την νομική διατύπωση που απαιτείται, ώστε να είναι νομικώς έγκυρο αναφορικά με την εθνική νομοθεσία, αλλά επίσης υιοθετώντας «πρόσθετες επεξηγηματικές σημειώσεις, με τις οποίες διευκρινίζεται η σημασία της διατάξεως περί ορισμού της αξίας».

Όπως καταφαίνεται σαφέστατα από το προοίμιο του κανονισμού 803/68 (OJ L 148/6 της 28ης Ιουνίου 1968) ο στόχος αυτού του κανονισμού έγκειται στην προσαρμογή της διατάξεως περί ορισμού της δασμολογητέας αξίας και των σχετικών επεξηγηματικών σημειώσεων για την επίτευξη των σκοπών της τελωνειακής ενώσεως που δημιουργήθηκε με την Συνθήκη ΕΟΚ, ώστε κατ' αυτόν τον τρόπο να διασφαλιστεί η ενιαία εφαρμογή του κοινού δασμολογίου σε όλα τα κράτη μέλη.

Τα άρθρα 1 έως 8 του κανονισμού εν μέρει αποδίδουν την διάταξη ορισμού της δασμολογητέας αξίας, εν μέρει δε την συμπληρώνουν.

Το άρθρο 1, παράγραφος 1 ορίζει:

«Για την εφαρμογή του κοινού δασμολογίου η δασμολογητέα αξία των εισαγομένων εμπορευμάτων είναι η κανονική τιμή, δηλαδή η τιμή που μπορεί να επιτευχθεί για τα εμπορεύματα αυτά... στο πλαίσιο αγοροπωλησίας υπό τους όρους του ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ αγοραστή και πωλητή που βρίσκονται σε ανεξάρτητη μεταξύ τους σχέση.»

Το άρθρο 1, παράγραφος 2 και τα άρθρα 2 έως 8 διατυπώνουν λεπτομερέστερα την αρχή του άρθρου 1, παράγραφος 1, καθόσον απαριθμούν λεπτομερώς τις προϋποθέσεις και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά της πωλήσεως που θεωρούν ως την ιδανική περίπτωση.

Έτσι, το άρθρο 1, παράγραφος 2 ρυθμίζει ποιες προϋποθέσεις πρέπει να λαμβάνονται ως βάση σχετικά με τον τόπο παραδόσεως τα ζητήματα, ποιος αντισυμβαλλόμενος φέρει τα έξοδα που αναφέρονται στην πώληση και στην παράδοση των εμπορευμάτων και ποιοι από τους αντισυμβαλλόμενους υποχρεούνται να καταβάλλουν τους εγχώριους δασμούς και τις άλλες εισαγωγικές επιβαρύνσεις.

Το άρθρο 2, παράγραφος 1, ορίζει:

«Πώληση υπό συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ αγοραστών και πωλητών οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους, είναι η πώληση κατά την οποία ιδίως:

α) η καταβολή της τιμής των εμπορευμάτων αποτελεί την μόνη πραγματική παροχή του αγοραστή· ως πραγματική παροχή νοείται όχι μόνο η εκπλήρωση κατά νόμο ή βάσει συμβατικής υποχρεώσεως, αλλά επίσης και κάθε άλλη αντιπαροχή.

β) η συμφωνηθείσα τιμή δεν επηρεάζεται από εμπορικές, οικονομικές ή άλλες συμβατικές ή εξωσυμβατικές σχέσεις, οι οποίες — ανεξάρτητα από τις σχέσεις που δημιουργήθηκαν συνεπεία της πωλήσεως — μπορούν να υφίστανται μεταξύ του πωλητή ή φυσικού ή νομικού προσώπου που συνδέεται επαγγελματικά με αυτόν και του αγοραστή ή φυσικού ή νομικού προσώπου που συνδέεται επαγγελματικά με αυτόν.

γ) κανένα μέρος του προϊόντος από μεταπωλήσεις, οποιασδήποτε μεταγενέστερης μεταβιβάσεως ή χρησιμοποιήσεως των εμπορευμάτων δεν περιέρχεται άμεσα ή έμμεσα στον πωλητή ή οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που συνδέεται επαγγελματικά με αυτόν.»

Το άρθρο 2, παράγραφος 2, μία από τις διατάξεις για την οποία επρόκειτο στην πρόσφατη υπόθεση ενώπιον του Δικαστηρίου Farbwerke Hoechst AG κατά Hauptzollamt Φραγκφούρτης επί του Μάιν (υπόθεση 82/76, που δεν έχει ακόμα δημοσιευτεί) ορίζει υπό ποίες προϋποθέσεις δύο πρόσωπα θεωρούνται ότι συνδέονται μεταξύ τους με εμπορικές σχέσεις.

Στο άρθρο 3, το οποίο σας είναι επίσης γνωστό από εκείνη την υπόθεση, αφορά δικαιώματα προστασίας εμπορικής ιδιοκτησίας. Θα ενθυμείσθε, προπάντων, ότι η διάταξη αυτή αναφέρεται διεξοδικώς στα εμπορικά σήματα. Διπλώματα ευρεσιτεχνίας αντιθέτως αναφέρονται μόνο με συντομία στην παράγραφο 1. Δυστυχώς, στην διατύπωση αυτής της διατάξεως στις διάφορες επίσημες γλώσσες της Κοινότητας υπάρχουν μικρές διαφορές, οι οποίες οφείλονται σε μια απόκλιση μεταξύ των δύο δεσμευτικών κειμένων της συμφωνίας των Βρυξελλών, δηλαδή μεταξύ του αγγλικού και του γαλλικού κειμένου.

Η αγγλική διατύπωση (του άρθρου III του παραρτήματος 1 της Συμφωνίας) αντιστοιχεί στο αγγλικό και το γερμανικό κείμενο του άρθρου 3, παράγραφος 1. Καθόσον ενδιαφέρει εν προκειμένω, το σχετικό χωρίο έχει ως εξής:

«When the goods to be valued (...) are manufactured in accordance with any patented invention (...) the normal price shall

be determined on the assumption that it includes the value of the right to use the patent (...) in respect of the goods.»

Το γαλλικό κείμενο, το οποίο αντικατοπτρίζεται στο γαλλικό και ιταλικό κείμενο του άρθρου 3, παράγραφος 1, έχει ως εξής:

«Lorsque les marchandises a évaluer (...) sont fabriquées d'après un brevet d'invention (...) la détermination du prix normal se fera en considérant que celui-ci comprend la valeur du droit d'utiliser, pour lesdites marchandises, le brevet (...)»

Σύμφωνα επομένως με το αγγλικό και το γερμανικό κείμενο πρέπει να πρόκειται για εμπορεύματα, τα οποία κατασκευάζονται σύμφωνα με την εφεύρεση, η δε μνεία του διπλώματος ευρεσιτεχνίας επέχει εδώ θέση επιθετικού προσδιορισμού, ενώ τα εμπορεύματα σύμφωνα με το γαλλικό και το ιταλικό κείμενο πρέπει να κατασκευάζονται σύμφωνα με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, θέση δε επιθετικού προσδιορισμού επέχει εδώ η εφεύρεση. Τα δανικά και ολλανδικά κείμενα του άρθρου 3, παράγραφος 1 βαίνουν περαιτέρω προς αυτή την κατεύθυνση και αναφέρονται μόνο στο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Όπως θα δείτε, κύριοι δικαστές, σε σχέση με την παρούσα υπόθεση, περισσότερο νόημα έχουν τα κείμενα στην αγγλική και τη γερμανική γλώσσα παρά στις υπόλοιπες γλώσσες.

Για να συμπληρωθεί η επισκόπηση των άρθρων 1 έως 8 του κανονισμού ας λεχθεί ακόμη το εξής: Το άρθρο 4 ορίζει ότι — με επιφύλαξη των εξαιρέσεων για τα εμπορεύματα, τα οποία εισάγονται κλιμακωτά — «κατά την εξακρίβωση της κανονικής τιμής (...) πρέπει να λαμβάνεται ως βάση ότι η πώληση αφορά την ποσότητα των προς αποτίμηση εμπορευμάτων».

Το άρθρο 5 ρυθμίζει το καθοριστικό χρονικό σημείο για την ανεύρεση της δασμολογητέας αξίας· τα άρθρα 6 και 7 ορίζουν τις έννοιες που περιέχονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, το δε άρθρο 8 αναφέρεται στα έξοδα μεταφοράς.

Το άρθρο 9 επ. του κανονισμού υλοποιεί την σύσταση που περιέχεται στην σημείωση 5 του παραρτήματος II της Συμφωνίας των Βρυξελλών, κατά την οποία στην πράξη, όταν έχει συναφθεί νομοτύπως σύμβαση πωλήσεως ως προς τα εισαχθέντα εμπορεύματα χωρίς πρόθεση εξαπατήσεως, η τιμή που καταβλήθηκε ή πρέπει να καταβληθεί βάσει αυτής της συμβάσεως πωλήσεως — με την επιφύλαξη ορισμένων προληπτικών μέτρων και ορισμένων διορθώσεων — μπορεί γενικώς να θεωρηθεί ως έγκυρο στοιχείο για την «κανονική τιμή».

Το άρθρο 9 ορίζει:

«1. Η τιμή που καταβλήθηκε ή πρέπει να καταβληθεί μπορεί να θεωρηθεί ως δασμολογητέα αξία, αν

α) η σύμβαση πωλήσεως εκτελεστεί κατά τη χρονική περίοδο που ορίζεται στο άρθρο 10

β) η εν λόγω τιμή αντιστοιχεί κατά το χρονικό σημείο που συνομολογείται στις τιμές που διαμορφώνονται κατά την πώληση υπό συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ αγοραστών και πωλητών, οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους και

γ) η εν λόγω τιμή, εφόσον είναι αναγκαίο, έχει διορθωθεί προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις οι οποίες διαφέρουν στο πλαίσιο της εν λόγω πωλήσεως από τις περιστάσεις υπό τις οποίες διαμορφώνεται η κανονική τιμή.

2. Οι διορθώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, στοιχείο γ, αναφέρονται ιδίως:

α) στα έξοδα σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2,

β) στις εκπτώσεις που παρέχονται μόνο σε αποκλειστικούς αντιπροσώπους ή σε κάθε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ενεργεί υπό παρόμοιες συνθήκες,

γ) στις ειδικές εκπτώσεις, καθώς και σε οποιαδήποτε άλλη μείωση τιμής έναντι της συνήθους τιμής ανταγωνισμού.»

Το άρθρο 10 ορίζει ότι το άρθρο 9, με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων, εφαρμόζεται μόνο αν η ημέρα της συνάψεως της συμβάσεως δεν απέχει περισσότερο από 6 μήνες από το καθοριστικό χρονικό σημείο για την ανεύρεση της δασμολογητέας αξίας.

Νομίζω ότι δεν χρειάζεται να σας απασχολήσω περισσότερο με τα επόμενα άρθρα του κανονισμού. Το ζήτημα, το οποίο αντιμετωπίζει το Finanzgericht στην προκειμένη υπόθεση, αφορά το αν και ενδεχομένως κατά πόσο η τιμή πωλήσεως που κατέβαλε η Bosch για την μηχανή σύμφωνα με τη σύμβαση (84 254,95 USD ή 228 476,25 DM) πρέπει να διορθωθεί σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού «προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις οι οποίες διαφέρουν στο πλαίσιο της εν λόγω πωλήσεως από τις περιστάσεις υπό τις οποίες διαμορφώνεται η κανονική τιμή». Το ζήτημα που υπέβαλε στο Δικαστήριο το Finanzgericht είναι αν κατά τον προσδιορισμό της «κανονικής τιμής», δηλαδή της δασμολογητέας αξίας της μηχανής, πρέπει να ληφθεί υπόψη το υφιστάμενο για την χρησιμοποίησή της δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεθόδου, ειδικότερα δε, «αν το άρθρο 3, παράγραφος 1 του κανονισμού 803/68 του Συμβουλίου... πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι η κανονική τιμή περιλαμβάνει και την αξία του διπλώματος ευρεσιτεχνίας μεθόδου που ενσωματώνεται στη συσκευή υπό την έννοια της αποφάσεως του Bundesfinanzhof της 7ης Αυγούστου 1962 (Αρ. υπ. VII 89/60 U, *Bundessteuerblatt* III 1962, σ. 549)».

Στην Διάταξη περί παραπομπής του Finanzgericht εκτίθεται ότι, σε περίπτωση που δοθεί αρνητική απάντηση στο ερώτημα — προς το οποίο και κλίνει το Finanzgericht — θα υιοθετηθούν οι ισχυρισμοί της Bosch και δεν θα συνυπολογιστεί στην τιμή πωλήσεως της μηχανής κανένα πρόσθετο ποσό για τα δικαιώματα αδείας που πρέπει να καταβάλλει η Bosch σύμφωνα με την σύμβαση του 1965, επειδή με τα δικαιώματα αυτά δεν μπορεί κατά την άποψη του Finanzgericht να αντισταθμιστεί και η αξία της χρησιμοποιήσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας πράγματος από τη Bosch. Από τους προβληθέντες ισχυρισμούς το Finanzgericht σχημάτισε την πεποίθηση ότι ως αντιπαροχή για τις καταβολές σχετικά με την άδεια λαμβάνονται υπόψη μόνο τα υπόλοιπα δικαιώματα που απέκτησε η Bosch βάσει της συμβάσεως του 1965, έτσι ώστε να πρέπει να ληφθεί ως βάση ότι η τιμή πωλήσεως που κατέβαλε η Bosch για την μηχανή αποτελεί επίσης την αντιπαροχή για την χρησιμοποίηση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας πράγματος.

Στην κρίση του Δικαστηρίου δεν υποβλήθηκε φυσικά το ζήτημα αν η άποψη του Finanzgericht είναι εν προκειμένω πράγματι ορθή. Το Finanzgericht προσθέτει σχετικώς ότι σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα που υπέβαλε στο Δικαστήριο θα μειώσει το πρόσθετο ποσό που επέβαλε το καθού, επειδή η COS μέθοδος κατά την άποψη του Finanzgericht μόνο εν μέρει είναι «ενσωματωμένη» στην COS μηχανή κατά την έννοια της νομολογίας του

Bundesfinanzhof. Για την κατασκευή συσσωρευτών κατά την επίδικη μέθοδο απαιτούνται εκτός από την μηχανή και τις οδηγίες χρήσεως και άλλες πληροφορίες τεχνικής φύσεως σχετικά με τη σύσταση των υγρών μέσων, την θερμοκρασία του μολύβδου σε υγρή κατάσταση και τη σύνθεση των μιγμάτων μολύβδου που δεν είναι ενσωματωμένα στην μηχανή.

Κατά την άποψή μου, κύριοι δικαστές, στο προδικαστικό ερώτημα του Finanzgericht δεν μπορεί να δοθεί ως απάντηση ένα απλό «ναι» ή «όχι». Αφήνω κατά μέρος το γνωστό γεγονός ότι το Δικαστήριο, οι αποφάσεις του οποίου επί του κοινοτικού δικαίου πρέπει να εφαρμόζονται από τα δικαστήρια όλων των κρατών μελών — και μάλιστα ενιαίως — θα δυσχέραινε χωρίς λόγο το έργο αυτών των δικαστηρίων, αν εξέδιδε απόφαση στηριζόμενο σε μια απόφαση ενός — έστω και σημαντικού — δικαστηρίου κράτους μέλους. Η δυσκολία έγκειται κυρίως στο ότι η απόφαση του Bundesfinanzhof της 7ης Αυγούστου 1962, εκδόθηκε όχι ως προς ερμηνεία του κανονισμού 803/68, αλλά ως προς μία παλαιότερη και με διαφορετική διατύπωση εθνική ρύθμιση, επιπλέον δε σε συνδυασμό με το εθνικό του δίκαιο σχετικά με τους δασμούς και τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Θα προκαλούσε έκπληξη αν μια απόφαση με τέτοιο ιστορικό μεταφερόταν χωρίς την παραμικρή μεταβολή στο κοινοτικό δίκαιο, αλλά το ίδιο θα προκαλούσε έκπληξη αν στο κοινοτικό δίκαιο δεν υφίστατο τίποτε το αντίστοιχο.

Επομένως, νομίζω ότι το Δικαστήριο, καθόσον πρόκειται για το πρόβλημα που τίθεται στην παρούσα υπόθεση, πρέπει, με τον αρμόζοντα σεβασμό προς την επιχειρηματολογία του Bundesfinanzhof, αλλά και με επίγνωση επίσης του γεγονότος ότι το πρόβλημα δεν είναι το ίδιο με αυτό που αντιμετώπισε το Bundesfinanzhof, να προβεί στην ερμηνεία του κανονισμού 803/68. Προπάντων δεν πρέπει το Δικαστήριο να παραβλέψει ότι η ερμηνεία που θα δώσει στον κανονισμό 803/68 θα πρέπει πρακτικά να εφαρμοστεί σε όλα τα κράτη μέλη παρόλες τις διαφορές που υπάρχουν στο εκάστοτε δίκαιο ευρεσιτεχνιών. Σε περίπτωση που ένας κοινοτικολόγος βρεθεί μπροστά σ' αυτό το πρόβλημα, το φυσικό του ένστικτο θα τον οδηγήσει σε συγκριτική εξέταση των σχετικών νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών. Καταλήγω, εν τούτοις, στο συμπέρασμα ότι στην προκειμένη υπόθεση υπάρχουν τόσοι πολλοί παράγοντες αβεβαιότητας, ώστε μια τέτοια έρευνα δεν θα αποφέρει καρπούς.

Για να αναφέρω μόνο ένα παράδειγμα:

Στο αγγλικό δίκαιο παραμένει ανοικτό το θέμα αν το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεθόδου θίγεται με την πώληση της μηχανής, που δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί, χωρίς συγχρόνως να θιγεί το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (πρβλ. Richter Clauson στο Cincinnati Grinders Inc/B.S.A. Tools Ltd., 1930, 48 R.P.C., σ. 58· Terrell, *Law of Patents*, 12η έκδοση, παράγραφος 360 και Blanco White, *Patents for inventions*, 4η έκδοση, § 3 έως 210). Επιπλέον, ο κανονισμός 803/68, καθόσον επαναλαμβάνει την διάταξη περί ορισμού της δασμολογητέας αξίας σύμφωνα με την Συμφωνία των Βρυξελλών (η αντίστοιχη δε διατύπωση του άρθρου 3, παράγραφος 1, στηρίζεται όπως είπα ήδη, σ'αυτή την άποψη) πρέπει ενδεχομένως να ερμηνευθεί και υπό το φως του δικαίου των κρατών, τα οποία δεν είναι μεν κράτη μέλη της Κοινότητος, αλλά συμβαλλόμενα μέρη σε συμφωνία. Είναι, εντούτοις, τόσο πολυάριθμα, ώστε, κατά την γνώμη μου, να είναι πρακτικά αδύνατο να γίνει σοβαρή συγκριτική εξέταση των νομοθετικών διατάξεων. Υποθέτω ότι οι συντάκτες τόσο της Συμφωνίας των Βρυξελλών όσο και του κανονισμού 803/68 κατέληξαν στο ίδιο συμπέρασμα και, επομένως, χρησιμοποίησαν κατά την διατύπωση των διατάξεων τόσο της συμφωνίας όσο και του κανονισμού κατά το δυνατό όχι τεχνικούς αλλά ακριβείς όρους.

Το Δικαστήριο πρέπει να ερμηνεύσει αυτούς τους όρους και, κατά την γνώμη μου, μπορεί κάλλιστα να εκτελέσει αυτό το έργο αν μείνει όσο το δυνατό εγγύτερα στο γράμμα.

Πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι η παραπεμπτική Διάταξη έχει ενδείξεις ότι το Finanzgericht έχει την ίδια άποψη.

Η Bosch παραδέχτηκε ότι υπάρχει μια περίπτωση, στην οποία δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεθόδου μπορεί να εξομοιωθεί με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας πράγματος ως προς την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1 του κανονισμού 803/68, δηλαδή όταν η μηχανή είναι κατασκευασμένη με τέτοιο τρόπο ώστε η χρησιμοποίησή της να περιλαμβάνει αυτομάτως την εφαρμογή της κατοχυρωμένης μεθόδου, χωρίς να υπάρχει τεχνικά η δυνατότητα να εφαρμοστεί η κατοχυρωμένη μέθοδος με άλλο τρόπο παρά ως επιβοηθητική της μηχανής. Απ' αυτή την περίπτωση διαχωρίζει η Bosch άλλες περιπτώσεις, π.χ. όταν η μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί και με διαφορετικό τρόπο από ό,τι την χρησιμοποίηση της μηχανής ή ότι η μηχανή μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς, που δεν έχουν καμία σχέση με την κατοχυρωμένη μέθοδο ή όταν η χρησιμοποίηση της μηχανής αποτελεί απλώς ένα μέρος της μεθόδου ή όταν με την βοήθεια της μηχανής η κατοχυρωμένη μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί μόνο αν αυτός που την χρησιμοποιεί γνωρίζει τις ιδιαιτερότητες της κατοχυρωμένης μεθόδου. Η προκειμένη υπόθεση αντιστοιχεί — όπως ισχυρίζεται η Bosch — στην τελευταία περίπτωση, επειδή η εν λόγω μηχανή δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά, χωρίς να είναι γνωστή η σύσταση των υγρών μέσων, η σύμμιξη του μολύβδου και η ανεκτικότητα στην θερμοκρασία, στην οποία πρέπει να επιτευχθεί η λειτουργία.

Κατά την γνώμη μου ορθώς η Bosch το παραδέχεται αυτό. Αν η εφαρμογή μιας μεθόδου δεν συνίσταται σε τίποτε περισσότερο ή λιγότερο από την χρησιμοποίηση ορισμένης μηχανής, τότε μπορεί, όπως τόνισε η Bosch, η κατοχύρωση με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της μεθόδου επιπροσθέτως της κατοχυρώσεως με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της μηχανής να θεωρηθεί από οικονομική άποψη ως περιττή. Σε μια τέτοια περίπτωση πρόκειται ως προς την ευρεσιτεχνία της μηχανής και την ευρεσιτεχνία της μεθόδου για μια και την αυτή ευρεσιτεχνία. Δίπλωμα για μια τέτοια ευρεσιτεχνία δεν μπορεί να εξέρχεται του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, απλώς και μόνο επειδή υφίσταται με την μορφή διπλώματος ευρεσιτεχνίας μεθόδου. Η ευρεσιτεχνία παραμένει, παρά την μορφή του διπλώματος, η ευρεσιτεχνία, «σύμφωνα» με την οποία η μηχανή κατασκευάζεται υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1.

Η Επιτροπή προέβαλε με τις γραπτές παρατηρήσεις της ότι κατά το γερμανικό δίκαιο ευρεσιτεχνιών, δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί η χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας για μια μέθοδο, η οποία αφορά την ίδια ευρεσιτεχνία όπως ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας πράγματος.

Με μια πολύ χρήσιμη επισκόπηση, που προσκομίστηκε από την Επιτροπή κατ' αίτηση του Δικαστηρίου κατά την προφορική διαδικασία, η Επιτροπή εξέτασε την υφιστάμενη σχετικώς νομική κατάσταση σύμφωνα με τις έννομες τάξεις των υπόλοιπων κρατών μελών. Το αποτέλεσμα αυτής της εξετάσεως ήταν ότι σε όλα τα κράτη μέλη ισχύει κατ' ουσία η ίδια αρχή, έτσι ώστε τουλάχιστον θεωρητικά περιπτώσεις με τέτοια διπλώματα ευρεσιτεχνίας διπλής φύσεως να είναι πολύ σπάνια. Υφίστανται εντούτοις, διαφορές, όσον αφορά την εφαρμογή αυτής της αρχής στα κράτη μέλη στις μεμονωμένες περιπτώσεις και είναι βεβαίως γνωστό ότι στον τομέα αυτό, προπάντων, η πρακτική δεν συμπίπτει πάντοτε με τις επιδιώξεις του νομοθέτη. Αν δεν ήταν έτσι δεν θα ανέκυπταν ποτέ διαφορές, στις

οποίες θα αμφισβητείτο η νομιμότητα ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας λόγω προβολής αξιώσεως δικαιώματος προτεραιότητας ή εν πάση περιπτώσει δεν θα είχε ποτέ επιτυχία μια τέτοια προσπάθεια. Στην πραγματικότητα η εφαρμογή των διατάξεων κατά διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας διπλής φύσεως είναι τόσο περίπλοκη, ώστε θα ήταν ξένο προς την πραγματικότητα να θεωρηθεί ότι δεν μπορεί να συμπέσει από ορισμένες απόψεις δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μηχανής με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεθόδου (εν προκειμένω, μπορώ ίσως να αναφερθώ μόνο στην νομική κατάσταση στην Αγγλία, η οποία περιγράφεται στον Terrell, όπ.π., παράγραφοι 256-264, και Blanco White, όπ.π., παράγραφοι 4/301 και 4/312, προπάντων παράγραφοι 4/304 και 4/309).

Παρόλο που ορθώς, κατά την γνώμη μου, η Bosch προέβη στην προαναφερθείσα παραδοχή, νομίζω ότι αυτή δεν έγινε στην απαιτούμενη έκταση, επειδή δεν καλύπτει την περίπτωση, κατά την οποία η προστατευόμενη με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μέθοδος περιλαμβάνει εκτός από την χρησιμοποίηση ορισμένης μηχανής και κάτι άλλο ακόμα. Κατά την γνώμη μου, σε μια τέτοια περίπτωση η ευρεσιτεχνία, καθόσον αφορά την μηχανή, δεν αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1. Η Επιτροπή προέβαλε ότι σε μια τέτοια περίπτωση πρέπει η αξία του δικαιώματος χρησιμοποιήσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας να διαχωριστεί στο μέρος, το οποίο αφορά την μηχανή, και στο μέρος, το οποίο επιτρέπει μια άλλη χρήση. Με αυτό συμφωνώ.

Αυτό με το οποίο δεν μπορώ να συμφωνήσω με την Επιτροπή είναι η αιτιολογία με την οποία καταλήγει σ' αυτό το συμπέρασμα. Κατά την άποψη της Επιτροπής, αφενός το άρθρο 3, παράγραφος 1 πρέπει να ερμηνευθεί στενά, έτσι ώστε να μη περιλαμβάνει διπλώματα ευρεσιτεχνίας μεθόδου, καθόσον αυτά δεν έχουν ως συνέπεια την κατασκευή των εισαγομένων εμπορευμάτων, αφετέρου θεωρεί, εντούτοις, ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1 του κανονισμού λέγει εμμέσως, όταν μια κατοχυρωμένη με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μέθοδος περιλαμβάνει την χρησιμοποίηση ορισμένης μηχανής, η αξία του δικαιώματος χρησιμοποιήσεως αυτής της μηχανής πρέπει να συμπεριληφθεί στην «κανονική αξία» της.

Για την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1 η Επιτροπή στηρίζεται προπάντων στο ότι η διάταξη αυτή ομιλεί περί εμπορευμάτων, τα οποία «κατασκευάζονται σύμφωνα» με κατοχυρωμένη ευρεσιτεχνία. Από αυτό συνάγει η Επιτροπή ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1 είναι άσχετο ως προς την χρησιμοποίηση των εμπορευμάτων μετά την κατασκευή και την εισαγωγή τους. Νομίζω, εντούτοις, ότι η άποψη αυτή — με όλο τον σεβασμό προς την Επιτροπή — συγχέει τη χρησιμοποίηση ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας σχετικά με εμπορεύματα (στα οποία αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 1) με την χρήση αυτών των εμπορευμάτων. Ας πάρουμε την απλή περίπτωση μιας κατοχυρωμένης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μηχανής. Η κατά ανεπίτρεπτο τρόπο κατασκευή της μηχανής συνιστά παραβίαση του διπλώματος. Το ίδιο όμως ισχύει για την κατ' ανεπίτρεπτο τρόπο πώληση ή εκμίσθωση της μηχανής μετά την κατασκευή της και κατόπιν για την κατ' ανεπίτρεπτο τρόπο χρησιμοποίηση άλλων εμπορευμάτων που κατασκευάζονται κανονικά. Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σχετικά με την μηχανή δεν χρησιμοποιείται, επομένως, μόνο όταν η μηχανή κατασκευάζεται, αλλά και όταν στην συνέχεια πωλείται, εκμισθώνεται ή χρησιμοποιείται στην παραγωγή. Ο αναφερόμενος στο άρθρο 3, παράγραφος 1 όρος «το δικαίωμα χρησιμοποιήσεως του διπλώματος γι' αυτά τα εμπορεύματα» επιδιώκει να καλύψει όλες αυτές τις περιπτώσεις. Η υπό κρίση περίπτωση διακρίνεται σχετικώς μόνο καθόσον — επειδή πρόκειται για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεθόδου — πρέπει να ερευνηθεί, κατά πόσο η κατοχυρωμένη ευρεσιτεχνία αφορά πράγματι — εάν υπάρχει — την μηχανή.

Η προσπάθεια να λυθεί το ζήτημα αυτό με το άρθρο 1, παράγραφος 1 του κανονισμού προσκρούει σε δύο σοβαρές αντιρρήσεις.

Η πρώτη έγκειται στο ότι κατ' αυτό τον τρόπο δεν λαμβάνεται υπόψη η συστηματική διάρθρωση των άρθρων 1 έως 8 του κανονισμού. Το άρθρο 1, παράγραφος 1 περιέχει, όπως διαπίστωσα, απλώς ένα γενικό ορισμό της έννοιας «κανονική τιμή». Το άρθρο 1, παράγραφος 2 και τα άρθρα 2 έως 8 διατυπώνουν λεπτομερέστερα αυτόν τον ορισμό, καθόσον αναφέρονται στις λεπτομέρειες της εφαρμογής του αναφορικά με ορισμένα ζητήματα. Τα δικαιώματα προστασίας βιομηχανικής ιδιοκτησίας και ιδίως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ρυθμίζονται στο άρθρο 3. Επομένως δεν μπορεί να συναχθεί άμεσα από το άρθρο 1, παράγραφος 1 τίποτε περισσότερο για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Φυσικά πρέπει κάθε διάταξη του κανονισμού να ερμηνευθεί υπό το φως των άλλων διατάξεων, εντούτοις αυτό δεν σημαίνει ότι μια από αυτές τις διατάξεις μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ρυθμίζει εμμέσως ζητήματα, τα οποία αποτελούν ρητώς αντικείμενο μιας άλλης διατάξεως.

Δεύτερη και σημαντικότερη αντίρρηση είναι ότι ο κανονισμός 803/68 συνιστά ρύθμιση δασμολογικού δικαίου. Ο σκοπός της και τα αποτελέσματά της έγκεινται στον καθορισμό υποχρεώσεων από απόψεως δασμολογικού δικαίου. Θα ήταν αντίθετο προς κάθε αρχή, εάν υποστηριζόταν η άποψη ότι τέτοιες υποχρεώσεις μπορούν να επιβληθούν ή να επεκταθούν σιωπηρώς.

Οι ισχυρισμοί ακριβώς της Επιτροπής δείχνουν ότι στην άποψή της υπάρχει κάποια εγγενής δυσκολία. Η Επιτροπή γνώριζε φυσικά σαφώς ότι δεν μπορούσε απλώς να πει ότι η περίπτωση αυτή εμπίπτει εμμέσως στο άρθρο 1, παράγραφος 1. Η Επιτροπή όφειλε να προβάλλει μια αρχή, από την οποία να μπορούσε να συναχθεί αυτό. Η αρχή αυτή θα μπορούσε να έχει ως περιεχόμενο ότι η απόκτηση εμπορευμάτων στην «κανονική τιμή» τους, σημαίνει συγχρόνως ότι στον αποκτώντα περιέρχεται μαζί με το εμπόρευμα και το δικαίωμα να το χρησιμοποιεί ελεύθερα. Επειδή εδώ βρισκόμαστε προφανώς στο πεδίο των υποθέσεων, δεν χρειάζεται ίσως καθόλου να τονισθεί ότι μια τέτοια αρχή δεν περιέχεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1. Αλλ' ακόμη και αν μπορούσε να υποτεθεί αυτό, μπορεί να ασκηθεί η κριτική ότι η προβαλλόμενη αρχή αντιφάσκει προς αυτά τα ίδια τα συμπεράσματα της Επιτροπής, επειδή και η Επιτροπή επίσης αναγνωρίζει ότι υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες η ύπαρξη διπλώματος ευρεσιτεχνίας σήματος περιορίζει την ελευθερία του αποκτώντος να χρησιμοποιήσει μια μηχανή, χωρίς να υπεισέρχεται στην «κανονική τιμή» της μηχανής η αξία του δικαιώματος χρησιμοποιήσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Στην πραγματικότητα η έννοια των «προϋποθέσεων ελεύθερου ανταγωνισμού» — και νομίζω ότι η Επιτροπή αυτό κυρίως είχε κατά νου — δεν περιέχει τίποτε που θα επέτρεπε τον ισχυρισμό ότι στα πλαίσια αυτής της έννοιας ο αγοραστής εμπορευμάτων μπορεί να τα αποκτήσει ελεύθερα από περιορισμούς ως προς το δικαίωμά του χρήσεως. Στο αγγλικό δίκαιο ισχύει π.χ. ο κανόνας ότι κατά την πώληση αντικειμένων κατοχυρωμένων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας από τον κάτοχο του διπλώματος, ανεξαρτήτων οποιωνδήποτε προϋποθέσεων ανταγωνισμού, ο αγοραστής αποκτά ταυτόχρονα το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το είδος κατ' αρέσκεια. Αυτό όμως το τεκμήριο δεν ισχύει αν ο αγοραστής κατά το χρονικό σημείο της πωλήσεως γνώριζε ότι η χρησιμοποίηση του είδους υπέκειτο σε περιορισμούς από τον κάτοχο του διπλώματος συμβατικώς ή κατά άλλο τρόπο (πρβλ. National Phonograph Co. of Australia Ltd. κατά Menck, 1911, A. C. 336, Goodyear tyre and rubber [CO. (G. B.) Ltd. κατά Lancashire Batteries Ltd, 1958, 1 W. L. R., σ. 861, και Dunlop Rubber Co. Ltd. κατά Longlife Battery Depot, όπ. π., σ. 1037]. Καθόσον έχει

εφαρμογή το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρέπει να μην λαμβάνονται υπόψη τέτοιοι περιορισμοί κατά τον υπολογισμό της «κανονικής τιμής» του εμπορεύματος. Δεν πρέπει όμως να θεωρηθεί ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1 περιέχει κάτι το αντίστοιχο ούτε, όσον αφορά αυτό το πεδίο, οποιαδήποτε άλλη διάταξη του κανονισμού.

Ύστερα απ' όλα αυτά έχω την γνώμη ότι στο ερώτημα που υπέβαλε στο Δικαστήριο το Finanzgericht Hamburg προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 803/68 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η κανονική τιμή μιας συσκευής περιλαμβάνει και την αξία του δικαιώματος χρησιμοποιήσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας μεθόδου, εφόσον η έκταση προστασίας του διπλώματος ευρεσιτεχνίας καλύπτει και την ευρεσιτεχνία αυτής της ίδιας της συσκευής.